

**Future Skills Wales –
Generic Skills Survey 2003**

SkillsActive

**Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig
Sgiliau Dyfodol Cymru 2003**

SSC 'SkillsActive'

Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003: SSC 'SkillsActive'

Adran 1 Cyflwyniad

1.1 Cefndir arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru

Astudiaeth yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn cynnwys Arolwg Cyflogwyr ac Arolwg Cartrefi, sy'n archwilio anghenion cyflogwyr yng Nghymru o ran sgiliau, a'r sgiliau a gynigir gan y bobl sy'n byw yno.

Cynhaliodd MORI ac Experian Business Strategies yr Arolwg Cyflogwyr ar ran Partneriaeth Sgiliau Dyfodol Cymru. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o blith prif lunwyr polisi Cymru, gan gynnwys y Rhwydwaith Sgiliau Busnes.

Diben Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yw cynorthwyo'r Bartneriaeth wrth ddatblygu polisi a chynllunio darpariaeth cyflwyno gwasanaeth. Mae'r Arolwg Cyflogwyr a'r Arolwg Cartrefi yn nodi anghenion sgiliau yn ogystal â'r gofynion am ddysgu a hyfforddi ymhlith cyflogwyr a'r boblogaeth sydd o oed gweithio yng Nghymru. Bydd gwybodaeth ar agweddau a chanfyddiadau yn helpu asiantaethau i symud y rhwystrau i hyfforddi ac yn annog pobl i ddysgu sgiliau newydd er mwyn achub ar y cyfleoedd am swyddi a ddaw i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau yn rhoi gwybodaeth hefyd i fusnesau ac unigolion yn eu penderfyniadau recriwtio a chyflogi.

Mae'r arolygon yn canolbwyntio ar sgiliau generig, sef y sgiliau hynny y gellid eu trosglwyddo ar draws grwpiau a sectorau galwedigaethol. Nid yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn mynd i'r afael â sgiliau sy'n swydd-benodol, hynny yw maent yn benodol i'r rôl a'r sector y mae unigolyn yn ymwneud â nhw, ond mae hwn yn faes allweddol lle gall y Cynghorau Sgiliau Sector (SSC) gyfoethogi'r wybodaeth am anghenion sgiliau yn eu sector, ac maent yn gwneud hyn.

Mae'r adroddiad cryno hwn yn rhoi trosolwg o ganlyniadau'r Arolwg Cyflogwyr ar gyfer sector "SkillsActive". Mae felly yn allbwn pwysig, am ei fod yn rhoi gwybod am anghenion a diffygion sgiliau generig penodol y sector yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn bosibl cymharu â'r sefyllfa yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

1.2 Methodoleg yr arolwg

Cynhaliwyd cyfweiliadau â 6,020 o sefydliadau rhwng mis Chwefror a mis Ebrill 2003¹, a chafwyd cyfanswm o 139 o gyfweiliadau â chyflogwyr yn sector “SkillsActive”.

Cafodd yr holl sectorau yn yr economi eu cynnwys, a chynhwyswyd cyflogwyr a oedd yn cyflogi o leiaf un person (h.y. lle'r oedd o leiaf ddau berson yn gweithio mewn sefydliad).

Dewiswyd y sampl o Gronfa Ddata Busnes y Tudalennau Melyn. Cyfanswm y nifer darged o gyfweiliadau a gyrhaeddwyd oedd 6,000. Dosbarthwyd hwn yn ôl cyfran ac yn ôl sefydliad², ar draws 22 Awdurdod Unedol Cymru (A.U.). Gosodwyd targed isaf o 200 o gyfweiliadau ar gyfer pob A.U. O fewn yr A.U, dewiswyd y sampl yn gymesur yn ôl bandiau nifer y cyflogeion (2-10; 11-24; 25-99; a 100+) a sector y diwydiant (15 Adran y SIC) yn seiliedig ar ddata unedol gan yr Ymholiad Busnes Blynyddol (ABI) 2001. Graddfa'r ymatebion dilys oedd 51 y cant.

Mae'r data wedi'i bwysoli yn ôl yr A.U, nifer y cyflogeion a SIC gan ddefnyddio data gan Ymholiad Busnes Blynyddol 2001. Defnyddiwyd dau ddewis pwysoli:

- *Nifer yr unedau busnes*
- *Nifer y cyflogeion*

Dylid nodi nad yw'r data wedi'u samplu na'u pwysoli yn unol â diffiniadau SSC, ac felly dylid trin y canlyniadau â pheth gofal, yn enwedig lle ceir llai o gyfweiliadau. Ni chyflwynir unrhyw ganlyniadau yn yr adroddiad hwn lle mae nifer bas y cyfweiliadau y seilir y data arnynt yn is na 50.

1.3 Diffinio'r Cyngor Sgiliau Sector

Am fod cod SIC 4-digid ar y data, mae'n bosibl dadansoddi'r data fel y mae'n ffitio i SSC. Mae SSC “SkillsActive” yn cynnwys cyflogwyr yn y diwydiannau ffitrwydd a hamdden, a defnyddiwyd ‘ffit orau’ y codau SIC i'r sector hwn (55.22; 92.33³; 92.6) i ddadansoddi'r data a gyflwynwyd yn yr adroddiad hwn.

1.4 Maint sampl y sector

Cynhaliwyd cyfanswm o 139 o gyfweiliadau â sefydliadau yn SSC “SkillsActive”.

¹ Mae amseru'r arolwg yn debygol o olygu bod maint y sector ‘SkillsActive’ yng Nghymru wedi'i gyfrif yn rhy isel oherwydd natur tymhorol rhai gweithgareddau yn y sector.

² Seiliwyd ar ddata proffil (nifer yr unedau) Ymchwiliad Busnes Blynyddol 2001

³ Ers cynnal yr arolwg, nid yw 92.33 (Gweithredu Reidiau Mecanyddol) bellach yn cael ei gynnwys yng nghwmpas ‘SkillsActive’.

1.5 Arferion Adrodd

Mae'n werth nodi yn fan hyn bod yr adroddiad yn cynnwys llawer o dablau ac y defnyddiwyd arferion adrodd safonol:

- mae'r holl ganrannau wedi eu talgrynnu i rifau cyfan. Gall hyn olygu yn achlysurol nad yw canrannau yn creu swm o 100 y cant; ac
- mae '*' yn nodi bod y gwerth yn llai na 0.5 y cant.

1.6 Amlinelliad yr adroddiad

Mae adran ganlynol yr adroddiad yn ystyried y sgiliau cyfredol a thebygol y mae eu hangen ar gyflogwyr. Mae adran 3 yn ystyried anawsterau recriwtio a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau, ac mae adran 4 yn archwilio'r prinder o ran sgiliau mewnol mewn sefydliadau yn y sector. Mae adran 5 yn archwilio'r hyn y mae'r arolwg yn ei ddweud wrthym am weithgarwch hyfforddi a'r rhwystrau i hyfforddi a gafwyd gan gyflogwyr.

Adran 2 Yr Anghenion o ran sgiliau

2.1 Y sgiliau y mae eu hangen nawr ac yn y tair blynedd nesaf

Mae'r arolwg yn gofyn i gyflogwyr ystyried y math o sgiliau y mae eu hangen ar hyn o bryd yn eu sefydliadau ac ar ba lefel y mae angen y sgil hwnnw. Dangosir y canlyniadau ar gyfer y sector "SkillsActive" yn y tabl isod. Mae angen sgiliau Deall anghenion cwsmer, a Gweithio mewn tîm ar y lefel uchaf yn y sector 'SkillsActive'.

Tabl 2.1 Lefelau sgil y mae eu hangen ar hyn o bryd

	Lefelau'r anghenion sgil ar hyn o bryd					
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	8	23	37	23	9	0
Llythrennedd	8	14	37	34	7	0
Iaith Gymraeg	56	21	14	8	1	0
Iaith dramor	84	12	2	2	0	0
Datrys problemau	3	20	38	29	10	0
Cyfathrebu	1	8	25	45	21	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	0	13	26	48	14	0
Sgiliau TG	28	25	29	11	6	0
Y Gallu i ddysgu	1	15	36	37	10	1
Dangos menter	1	10	25	48	17	0
Sgiliau arweinyddiaeth	9	11	28	43	9	0
Sgiliau rheoli	19	15	28	32	7	0
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	13	16	36	25	10	0
Gweithio mewn tîm	1	6	22	48	23	0
Deall anghenion cwsmer	1	8	16	51	24	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	35	17	29	16	4	0
Hyblygrwydd	0	6	30	49	15	0
Y sail bwysol = 139 (yr holl sefydliadau)						
<i>Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003</i>						

Gan edrych i'r dyfodol, disgwylia cyflogwyr yn y sector yng Nghymru y bydd arnynt angen lefelau ychydig yn uwch yn yr holl fathau o sgiliau generig ymhen 3 blynedd.

Tabl 2.2 Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwyllir ymhen tair blynedd

	Lefel (% y sefydliadau)					Ddim yn gwybod
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	
Rhifedd	10	18	32	27	13	0
Llythrennedd	6	13	33	37	11	0
Iaith Gymraeg	48	22	20	8	2	0
Iaith dramor	78	15	5	3	0	0
Datrys problemau	2	18	37	29	15	0
Cyfathrebu	1	6	22	46	25	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	0	10	21	48	21	0
Sgiliau TG	20	17	28	21	12	1
Y Gallu i ddysgu	1	11	25	44	18	1
Dangos menter	1	5	28	43	23	0
Sgiliau arweinyddiaeth	8	8	25	41	19	0
Sgiliau rheoli	17	12	23	39	10	0
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	11	12	34	32	11	0
Gweithio mewn tîm	2	5	14	51	29	0
Deall anghenion cwsmer	1	6	8	54	31	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	33	15	25	19	8	0
Hyblygrwydd	0	5	24	50	21	0
Y sail bwysol = 139 (yr holl sefydliadau)						
<i>Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003</i>						

Adran 3

Anawsterau Recriwtio a Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau

Yn yr arolwg, ceir dau fesur o anawsterau recriwtio:

- Swyddi Gwag anodd-eu-llenwi - swyddi gwag y mae sefydliadau yn deall eu bod yn 'anodd-eu-llenwi'.
- Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau - swyddi gwag y mae sefydliadau yn credu eu bod yn anodd-eu-llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau. Fe'u diffinnir yn benodol yn yr arolwg hwn yn rhai 'anodd-eu-llenwi' am 'nad oes gan ymgeiswyr y cymwysterau y mae ar gyflogwyr eu heisiau', 'nid oes gan ymgeiswyr y profiad perthnasol' ac 'nid oes gan ymgeiswyr y sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom'

3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd-eu-llenwi, a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

Nododd 14 y cant o sefydliadau yn sector SSC 'SkillsActive' SSC o leiaf un swydd wag adeg yr arolwg, nododd 6 y cant bod ganddynt swyddi gwag anodd-eu-llenwi adeg yr arolwg a nododd 1 y cant bod ganddynt swyddi sy'n wag o chos prinder sgiliau, hynny yw swyddi sy'n anodd-eu-llenwi am resymau yn ymwneud â sgil.

Mae cyfran y cyflogwyr sy'n nodi'r holl fathau o swyddi gwag yn is nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

Pan y'u hystyrir yn gyfran o gyflogaeth, mae swyddi gwag yn SSC 'SkillsActive' yn cynrychioli 2.9 y cant o gyflogaeth, o gymharu â 2 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd, er bod y crynodiad o swyddi gwag anodd-eu-llenwi yn debyg.

Tabl 3.1 Nifer y Swyddi gwag, y swyddi gwag anodd-eu-llenwi a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

	Cymru		SSC 'SkillsActive'	
	% y sefydliadau sy'n adrodd	% o gyflogaeth	% y sefydliadau sy'n adrodd	% o gyflogaeth
Yr holl swyddi gwag	22	2.0	14	2.9
Y swyddi gwag anodd-eu-llenwi	14	1.1	6	1.1
Y swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau	7	0.5	1	Dd./B
Y sail amhwysol	6,020	6,020	139	139

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 4 Bylchau o ran Sgiliau Mewnol

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am lefel y sgiliau ymysg eu gweithwyr presennol er mwyn cael gwybod pa un a oedd bwlch rhwng y mathau o sgiliau sydd ganddynt ar hyn o bryd, a'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i ddiwallu amcanion y busnes.

Tra bod swyddi gwag, swyddi anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn mesur pa un a oes anghydbwysedd yn y farchnad lafur allanol, mae bylchau o ran sgiliau yn mesur yr anghydbwysedd yn y sefydliad.

Mae tua un o bob pum cyflogwr yn y sector yn nodi'r fath fylchau (18 y cant), gan effeithio ar bron 12 y cant o weithwyr. Mae'r ffigwr olaf hwn yn uwch na'r cyfartaledd i Gymru o 5 y cant ac awgryma bod mwy o grynodiad o fylchau o ran sgiliau yn y sector.

Tabl 4.1 Amllder y bylchau o ran sgiliau

	<i>% y sefydliadau sy'n adrodd am fylchau o ran sgiliau</i>	<i>Bylchau o ran sgiliau fel cyfran o gyflogaeth</i>	<i>Sail amhwysol</i>
Cymru	19	5.1	6,020
'SkillsActive'	18	11.8	139

*Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau*

Adran 5

Yr hyn a wnaed gan Gyflogwyr i Ddatblygu eu Gweithlu

Mae'r adran hon yn ystyried graddau'r hyfforddiant yn y sector hwn a'r rhwystrau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu wrth ddarparu hyfforddiant.

Roedd 54 y cant o sefydliadau yn sector SSC 'SkillsActive' wedi ariannu neu wedi trefnu hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith yn y 12 mis diwethaf, ac mae hyn yn debyg i'r ffigwr o 53 y cant i Gymru gyfan. Mae buddsoddiad mewn hyfforddiant yn y sector wedi aros yn eithaf cyson dros y tair blynedd diwethaf, gyda 52 y cant o sefydliadau yn nodi bod lefelau buddsoddiad mewn hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith tua'r un faint â thair blynedd yn ôl; mae buddsoddiad wedi cynyddu yn 33 y cant o sefydliadau, ond wedi lleihau yn llai nag 1 y cant.

Mae cyflogwyr yn y sector yn fwy tebygol, nag yng Nghymru yn ei chyfamrwydd i nodi nad ydynt yn wynebu unrhyw rwystrau o ran faint o hyfforddiant a ymgwymerir. Y rhwystrau a nodir amlaf oedd cost hyfforddiant a chost staff yn cael amser i ffwrdd o'r gwaith ar gyfer hyfforddiant.

Tabl 5.1 Rhwystrau i hyfforddiant

	Cymru	'SkillsActive
<i>Ymateb lluosog</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Cost hyfforddiant	26	28
Nid oes hyfforddiant ar gael	6	4
Amser y dydd y cynhelir y cyrsiau	8	6
Methu fforddio i staff gael amser i ffwrdd o'r gwaith	31	30
Nid yw'r hyfforddiant yn berthnasol i anghenion y busnes	6	5
Dim rhwystrau	32	25
Sail amhwysol	6,020	139

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

Sail: Yr holl sefydliadau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am eu hagwedd tuag at sgiliau a datblygu sgiliau yn eu sefydliadau. Yn sector 'SkillsActive' cytunai 93 y cant o sefydliadau (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod gan weithwyr sgiliau digonol i fodloni anghenion y busnes; 78 y cant bod buddsoddi mewn sgiliau wedi esgor ar fuddion i'r busnes a 94 y cant bod cael gweithlu medrus yn hanfodol i lwyddiant eu busnes. Mae hyn yn cymharu â'r canlyniadau i Gymru gyfan o 88 y cant, 77 y cant a 95 y cant yn y drefn honno.

Crynodeb

Er bod sefydliadau yn sector 'SkillsActive' yn llai tebygol o nodi swyddi gwag, gall hyn fod o ganlyniad i'r adeg y cynhaliwyd y gwaith maes, a natur tymhorol gweithgareddau mewn rhannau o'r sector. Fodd bynnag, roedd bylchau o ran sgiliau yn effeithio ar gyfran uwch o weithwyr yn y sector nag yn yr holl sectorau yng Nghymru, ac mae tystiolaeth y bydd angen sgiliau generig ar lefelau uwch dros y tair blynedd nesaf. Efallai y bydd angen ymchwil pellach er mwyn archwilio natur y bylchau hyn yn y sgiliau ac er mwyn sicrhau y gall darpariaeth ddiwallu'r anghenion hyn o ran sgiliau.